

KULTURUTSKOTTETS UTLÅTANDE 2/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 6 februari 2007 en proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 167/2008 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kulturutskottet ska lämna utlåtande till förvaltningsutskottet.

- regeringsråd Eero Koskeniemi, inrikesministeriet
- undervisningsråd Mirja Arajärvi, undervisningsministeriet
- överinspektör Berit Kiuru, Migrationsverket
- biträdande direktör Kirsti Aaltonen, Centret för internationellt personutbyte CIMO
- chef för internationella ärenden Markus Laitinen, Helsingfors universitet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att utlänningslagen ska ändras. Genom propositionen genomförs det s.k. forskardirektivet om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte. I direktivet föreskrivs det om villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredjeländer som avser att under mer än tre månader genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för mottagningsavtal med forskningsinstitut. Direktivet ska tillämpas på forskare som svarar mot definitionen i direktivet.

Syftet med propositionen är att göra inresan till Finland lättare för forskare som är tredjelandsmedborgare genom att komplettera utlänningslagen med bestämmelser om det nya förfarandet för inresa och vistelse enligt direktivet.

Detta förfarande ska enligt förslaget vara parallellt med de nuvarande förfarandena för inresa. De forskningsinstitut och forskare som uppfyller villkoren i direktivet kan då i fortsättningen välja mellan det nya förfarandet och de nuvarande. Forskningsinstitut och forskare kan också framöver iaktta de nuvarande förfarandena för inresa, om de anser dessa vara bättre eller om de inte uppfyller villkoren i direktivet.

Det nya förfarandet grundar sig på ett mottagningsavtal mellan ett forskningsinstitut och en forskare där forskningsinstitutet åtar sig att ta emot forskaren i forskningssyfte och forskaren åtar sig att genomföra det aktuella forskningsprojektet enligt vad parterna kommit överens på förhand. Migrationsmyndigheterna ska utifrån mottagningsavtalet bevilja forskaren uppehålls-

tillstånd, om villkoren för forskarens inresa och vistelse i landet uppfylls. Uppehållstillståndet tillåter forskaren att utföra en del av forskningen i en annan medlemsstat. Om forskaren i det syftet vistas högst tre månader i en annan medlemsstat, ska forskningen enligt det mottagningsavtal som ingåtts i den första medlemsstaten kunna bedrivas där, förutsatt att villkoren för forskarens inresa i den andra medlemsstaten uppfylls.

Det nya förfarandet bygger på ett samarbete mellan forskningsinstitut och migrationsmyndigheter där forskningsinstitutet har en framträdande roll. Migrationsmyndigheternas övervakningsbefogenheter kvarstår oförändrade.

Lagen avses träda i kraft tidigast tre månader efter det att den antagits och stadfästs.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med propositionen är att anpassa utlänningslagen efter direktivet om ett särskilt förfarande för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse i forskningssyfte (forskardirektivet). Tanken är att forskningsinstitut som undervisningsministeriet godkänt på förhand ska delta i förfarandet med att bevilja forskare uppehållstillstånd. Propositionen är ett led i arbetet för att nå regeringsförklaringens mål att öka den internationella spetskompetensen och göra högskolorna mer internationellt inriktade. Högskolorna utvecklas nämligen till internationella lär- och forskningsmiljöer genom att det finns utlänningsar bland personalen. Utskottet anser därför att propositionen ska godkännas.

De gällande bestämmelserna i utlänningslagen medger att uppehållstillstånd beviljas personer som yrkesmässigt verkar inom vetenskap, kultur eller konst eller som på basis av kallelse eller avtal ska arbeta som gästande lärare, föreläsare, utbildare, konsult eller forskare utan hänsyn till bl.a. om de avlagt högre eller lägre högskoleexamen eller någon annan examen. Det nya förfarandet för inresa och vistelse är parallellt med detta förfarande.

Det som utlänningslagen däremot saknar är bestämmelser om villkoren för inresa och vistelse i medlemsstaterna för forskare från tredjeländer som avser att under mer än tre månader genomföra ett forskningsprojekt inom ramen för mottagningsavtal med forskningsinstitut. Därför kompletteras lagen nu med direktivets nya förfarande, samtidigt som det tidigare förfaran-

det kvarstår. Forskningsinstitutet och forskare från tredjeländer som kommer till Finland kan alltså hädanefter välja mellan det nuvarande och det nya förfarandet.

Utskottet anser att Finland redan har ett bra förfarande för forskares inresa och vistelse. Det anses allmänt taget vara flexibelt, snabbt och effektivt. Regeringen nämner i propositionen att i synnerhet sådana forskningsinstitut som sysselsätter många utländska forskare har stor erfarenhet av uppehållstillståndsförfarandet och tillhörande anvisningar för forskarna och att det därför i de flesta fall går på rutin att ansöka om uppehållstillstånd. Utskottet håller för sannolikt att de institut som tillämpar kallelseförfarandet fortsättningsvis kommer att hålla sig till det nuvarande välbeprövade systemet. Därför är det viktigt att inte slopa det gamla förfarandet, menar utskottet. Dessutom rekommenderar direktivet att de hävdvunna vägarna för inresa och vistelse bibehålls.

Det föreslagna förfarandet kan trots allt göra det lättare för forskare från tredjeländer att röra sig inom EU, eftersom de på grundval av ett mottagningsavtal som slutits i en medlemsstat kan delta i ett forskningsprojekt i en annan medlemsstat. Detta gäller i synnerhet forskningsinstitut med stora internationella projekt.

Regeringen har kommit till den slutsatsen att direktivet inte bör genomföras på alla punkter. Den viktigaste bestämmelsen i direktivet som regeringen föreslår att inte ska genomföras gäller forskningsinstitutens skyldighet att stå för återbetalningen av kostnaderna för vistelse och åter-

resa som betalats av offentliga medel i det fall att forskaren olagligt stannar kvar i landet. Regeringen menar att de utländska forskare som stannar kvar i landet olagligt är så få att förpliktelsen inte behövs. Dessutom konstaterade man under beredningen av propositionen att forskningsinstitutens ambitioner att anställa utländska forskare förmodligen snarare skulle avta än öka till följd av förpliktelsen. Utskottet anser att regeringens ståndpunkt är rationell.

Utskottet vill poängtera att det nya förfarandet kommer att leda till extra arbete för undervisningsministeriet när det bl.a. ska godkänna instituten och gå ut med information. Detta bör beaktas i finansieringen till ministeriet.

Enligt utskottets mening blir förfarandet för inresa och vistelse inte klarare av att direktivets särskilda regler för forskare genomförs. Lagstiftningen är komplicerad, och parallella system kan skapa osäkerhet om vilket det bästa systemet är. Därför måste alla parter få ingående information. Det bör t.ex. sägas klart ut att det nuvarande förfarandet fortfarande gäller.

Utlåtande

Kulturutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns.

Helsingfors den 4 mars 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Raija Vahasalo /saml
vordf. Tuomo Hänninen /cent
medl. Merikukka Forsius /saml
Timo Heinonen /saml
Sanna Lauslahti /saml
Jukka Mäkelä /saml

Mikaela Nylander /sv
Lauri Oinonen /cent
Tuula Peltonen /sd
Tuomo Puumala /cent
Leena Rauhala /kd
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marjo Hakkila.